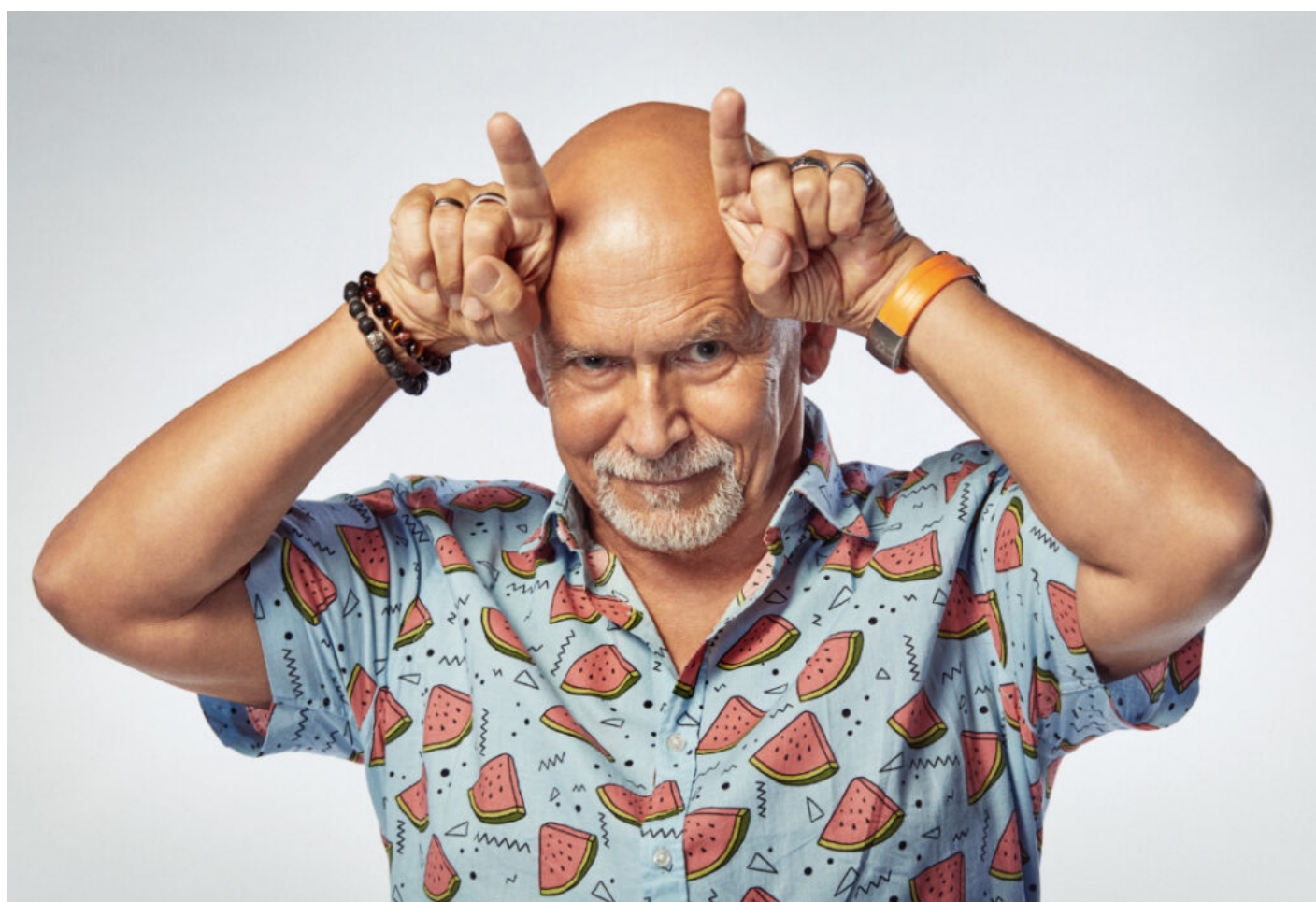

Nowy poczet władców Polski on-line

Andrzej Pągowski, fot. Michał Mutor

„Nowy Poczet Władców Polski” autorstwa Waldemara Świerzego to zestaw portretów, który pierwszy raz od czasów Jana Matejki prezentuje królów i władców Polski.

Do tej pory obrazy można było zobaczyć na kilku wystawach w największych miastach Polski. Od teraz dostępne są online wraz ze szczegółowym komentarzem historycznym będąc wyjątkową lekcją historii naszego kraju.

Pomysł na stworzenie Nowego Pocztu narodził się spontanicznie. Andrzej Pągowski zauważył, że często mówi się o tym, że Jan Matejko namalował poczet królów Polski, podczas gdy tak naprawdę do żadnego z portretów nie użył pędzla i farb. To nie były obrazy, tylko grafiki. Druga myśl dotyczyła rzetelności przekazu - czy wizerunki władców odzwierciedlały ich rzeczywistą powierzchowność? Dziś wiemy, że tego typu portrety miały prezentować piękno, dostojność i bogactwo, a nie faktyczne rysy twarzy. Nadszedł więc czas, by stworzyć nowy poczet, a ściślej rzecz biorąc namalować go. - *Jedyną osobą, do której mogłem się zwrócić z takim zadaniem był mój profesor, Waldemar Świerzy, któremu zawdzięczałem tak wiele. To był mój sposób na spłacenie długu. Jako uczeń poprosiłem swojego mistrza o wykonanie tak wielkiego zadania. O tym jak wielkie jest to zadanie jeszcze nie zdawałem sobie sprawy* - opowiada Andrzej Pągowski, pomysłodawca projektu.

Bolesław Chrobry

Bezprym

BOLESŁAW CHROBRY. Syn Mieszka i Dobrawy urodził się w 966 lub 967 roku, a zmarł dwa miesiące po koronacji 17 czerwca 1025 roku. Władzę sprawował od ok. 29 do 59 roku życia.

BEZPRYM. Najstarszy syn Bolesława Chrobrego i jego drugiej żony, Węgierki, to najbardziej tajemniczy polski władca. Urodził się w roku 986. Tron zdobył w roku 1031, a

po paru miesiącach, wiosną 1932 roku został zamordowany. Rządził w wieku 44-45 lat.

Nowy Poczet powstawał w latach 2004 – 2013. Na samym początku do projektu dołączył historyk dr Marek Klat, który podjął się opieki nad wiarygodnością historyczną przedsięwzięcia. We współpracy z grupą innych historyków zbierał wszelkie materiały historyczne, które służyły za źródło wiedzy na temat każdej z malowanych postaci. Na podstawie zebranych dokumentów powstały rysopisy uwzględniające możliwie najbardziej dokładny wygląd, ale też osobowość. Finalnie Waldemar Świerzy stworzył 49 portretów, o 5 więcej niż Jan Matejko. Całość zaprezentowano po raz pierwszy w 2015 r. na Zamku Królewskim w Warszawie. Później wystawa trafiła do Gdańska, Wrocławia – Pałac Królewski i Łodzi, gdzie cieszyła się za każdym razem ogromnym zainteresowaniem odwiedzających. Portrety nigdy nie stały się obiektem wystawy stałej, co tym bardziej czyniło z nich atrakcyjne i prestiżowe dzieło.

Pandemia, która objęła kraj na początku 2020 r. uniemożliwiła organizację kolejnych wystaw. Nowa sytuacja nie sprawiła jednak, że obrazy trafiły do magazynu, gdzie musiałby czekać na „lepsze czasy”. – *Zapadła decyzja o tym, by Nowy Poczet Świerzego zaprezentować w Internecie. Z jednej strony jest to odpowiedź na obecną sytuację spowodowaną wirusem covid – umożliwiamy bezpieczny dostęp do kultury i sztuki, co w mojej*

ocenie jest niezwykle pozytywne. Z drugiej strony jest to szansa na prezentację wystawy w zupełnie nowej formie, która daje nam większe możliwości. Jest to projekt wielce edukacyjny -
tłumaczy Andrzej Pągowski.

■ Bolesław Krzywousty

Bolesław Szczodry

BOLESŁAW II SZCZODRY. Urodził się ok. 1042 roku z ojca Kazimierza I Odnowiciela i matki Marii Dobroniegi. Władął w Polsce od 1058, koronował się za zgodą papieską w wieku 34 lat, w roku 1076. Po trzech latach uciekł na Węgry, gdzie w kwietniu 1081 bądź 1082 został otruty. Żył ok. 40 lat.

W internetowym wydaniu wystawa stała się czymś więcej niż

zbiorem portretów. Teraz jest to istna lekcja historii, ponieważ każdy z obrazów prezentowany jest przez dr Marka Klata w osobnych filmach opublikowanych na kanale YouTube. Historyk opowiada ze szczegółami o każdym z władców, zdradza ciekawostki i przedstawia fakty, dzięki czemu zyskujemy pewne wyobrażenie osoby z portretu. Filmy są nafaszerowane merytoryką, z której mogą czerpać nie tylko miłośnicy historii, ale też (a może przede wszystkim) uczniowie i studenci, a nawet ich nauczyciele.

- Prezentując każdą z postaci staram się sprowokować widza do uruchomienia wyobraźni. Pomaga w tym pewna dawka humoru i rezygnacja z patosu, który zwykle towarzyszy prezentacji władców. Musimy sobie zdać sprawę, że byli to ludzie z krwi i kości, mieli swoje słabości i unikalną osobowość, która określała ich styl rządzenia. Portrety autorstwa Waldemara Świeżego oddają cechy charakteru tych postaci, co można dostrzec, kiedy „pozna się” je bliżej - mówi Marek Klat, kurator wystawy i narrator jej internetowego wydania.

Stanisław August Poniatowski

STANISŁAW AUGUST PONIATOWSKI. Ostatni władca Rzeczypospolitej Obojga Narodów przyszedł na świat w 1732 roku. Dzięki poparciu carycy Katarzyny w wieku 32 lat zasiadł na polskim tronie. Lista jego dokonań jest mizerna, gdyż mimo uchwalenia Konstytucji 3 Maja, w 1795 roku abdykował i był świadkiem rozbioru państwa polskiego. Zmarł w 1798 roku.

Na oficjalnym kanale wystawy o nazwie „Nowy Poczet Online”

znalazły się filmy-wypowiedzi Marka Kłata i Andrzeja Pągowskiego. Każdy z nich nagrał swoją wypowiedź na temat kolejnych portretów, dzięki czemu powstała bogata biblioteka krótkich, kilkuminutowych filmów. Marek Klat podchodzi do tematu od strony historycznej, przedstawia fakty, podczas gdy Andrzej Pągowski poddaje obrazy swoistej interpretacji, zwraca uwagę na szczegóły, które Waldemar Świerzy zaprezentował w wyjątkowo trafny sposób. Całościowo opublikowany materiał można traktować jak bardzo zaawansowane oprowadzenie kuratorskie. Tym samym cały projekt, który w zamyśle był *stricte* artystyczny zyskał nową formę, dzięki której stał się również edukacyjny. Swobodny dostęp do każdego z nagrań stwarza zainteresowanym okazję do skorzystania z wiedzy na temat naszego kraju, historii i tożsamości narodowej.

Do tej pory opublikowano 57 filmików, każdego dnia po 2 nagrania oraz film wprowadzający. Całość jako projekt edukacyjny pozostanie dostępna w serwisie YouTube bezterminowo.

Waldemar Świerzy (1932-2013)

Kanał Nowy Poczët Online:

<https://www.youtube.com/channel/UCIVQr4hvYGg9Ap8PAa4b94g/featured>

Film wprowadzający:

<https://www.youtube.com/watch?v=KjCV1thEA48>

O nowym poczcie władców Polskich w magazynie „Culture Avenue”:

Nowy poczet władców Polski. Waldemar Świerzy kontra Jan Matejko.

Nowy poczet władców
Polski. Waldemar
Świerzy kontra Jan
Matejko.

Bolesław Chrobry, autor: Waldemar Świerzy, copyright: Kreacja Pro.

Bolesław Śmiały, autor: Waldemar Świerzy, copyright: Kreacja Pro.

Konrad Mazowiecki, autor: Waldemar Świerzy, copyright: Kreacja Pro.

Jan Cofała

Waldemar Świerzy (9 IX 1931- 27 XI 2013) był jednym ze współtwórców fenomenu zwanego polską szkołą plakatu, zaś w niej mistrzem portretu. Jego cykl „Wielcy ludzie jazzu”, z wizerunkiem Jimi Hendrixa wciąż uważany jest za kultowy i do dziś ozdabia kluby jazzowe w USA. Za plakat filmowy „Czerwona oberża” Claude`a Autanta-Lery`ego otrzymał najbardziej prestiżową nagrodę Grand Prix Toulouse-Lautreca na I Międzynarodowej Wystawie Plakatu Filmowego w Wersalu w 1959 roku. Niezapomniane są jego plakaty cyrkowe i różne wersje plakatu Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze” , którego kolejne wydania osiągnęły milion nakładu.

Ale Waldemar Świerzy należy również do klasyków grafiki książkowej ze słynną okładką „Lolity” Nabokova z kobiecymi

nogami w o wiele za dużych szpilkach, czy zakapturzony mnich na okładce „Imienia róży” Umberto Eco. W swoim 82-letnim życiu zrobił ponad 1500 plakatów i przeszło 500 okładek do książek, a przecież projektował również okładki do płyt, kalendarze i znaczki pocztowe.

Kiedy plakaty polskich artystów zaczęły w dużej mierze wypierać w latach 80-tych XX wieku zalew, głównie amerykańskiej pop kultury, i nasi wielcy graficy stracili znaczącą część zamówień, profesora Świerzego zapraszano kilka razy w roku do Las Vegas, aby na miejscu, malował amerykańskich gangsterów, Al Capone i jemu podobnych, bo to Amerykanów interesowało, śmieszyło i dobrze się sprzedawało. Na stare lata – jak to się mówi – czyli po siedemdziesiątce, uczeń profesora Świerzego wybitny grafik Andrzej Pągowski, zdając sobie sprawę z ogromnego potencjału i talentu portretowego swego Mistrza, namówił go do namalowania nowego kompletnego pocztu władców Polski, według dzisiejszego stanu wiedzy historycznej, dostarczanej artyście przez zespół historyków i ekspertów naukowych. Tym bardziej że powszechnie w Polsce znany poczet królów i książąt Jana Matejki był malowany w zupełnie innym czasie i celu.

Matejko malował swój poczet ku „pokrzepieniu serc” Polaków, kiedy Polski nie było na mapie państw świata. Przy okazji idealizował wizerunki władców. Wszyscy byli majestatyczni, bo

ich wizerunki miały ukazywać dawną świetność i chwałę Rzeczypospolitej. Nawet Jadwiga, która została królową licząc sobie jedenaście lat, a jako trzynastoletnią wydano ją za mąż za Władysława Jagiełłę, przedstawiona jest przez Matejkę jako bardzo dostojna matrona, prawie jak Jagienka z sienkiewiczowskich „Krzyżaków”, co to miała siadając rozgniatać orzechy.

Kazimierz Wielki, autor: Waldemar Świerzy, copyright: Kreacja Pro.

Królowa Jadwiga, autor: Waldemar Świerzy, copyright: Kreacja Pro.

Władysław Jagiełło, autor: Waldemar Świerzy, copyright: Kreacja Pro.

Do tego poczet Jana Matejki jest niekompletny. Artysta pominął siedmiu nie bardzo wygodnych władców, dodał zaś żony Mieszka I i Mieszka II. W sumie poczet ten liczy 44 jednobarwnych, potem pokolorowanych, ołówkowych rysunków namalowanych przez artystę dla podreperowania domowej kasy, na zamówienie

wiedeńskiego wydawcy Maurycego Perlesa. Matejko miał zamiar namalować go następnie olejno, lecz nie wystarczyło mu życia, zmarł 1 listopada 1893 roku.

Natomiast Waldemar Świerzy, namówiony do namalowania nowego pocztu w 120 lat po Matejce, dobrze wiedział, którymi władcami możemy się szycić za ich waleczność, mądrość i szlachetność, a którzy byli dość nikczemni, tchórzliwi, a nawet szaleni. Wielu było majestatycznych i wytwornych, ale był też karzeł, kaleka i kastrat.

Profesor Świerzy podejmując się wielkiego dla artysty wyzwania postanowił więc namalować psychologiczne portrety, ukazując ich takimi jakimi byli nie tylko jako władcy lecz także jako ludzie. Wyznał iż „Matejkowski poczet tak się przyjął, że dziś nie wyobrażamy sobie innego. A ja postanowiłem go sobie wyobrazić. Chciałem mieć na obrazach prawdziwych ludzi”.

To malowanie miało jednak swoją dramaturgię. Matejko swój poczet malował dwa lata (od lutego 1890 - do końca stycznia 1892), natomiast Świerzemu, w związku z perturbacjami ze sponsorami, zajęło 7 lat, zaś od pomysłu Andrzeja Pągowskiego do wystawy na Zamku Królewskim w Warszawie aż 10 lat.

Stefan Batory, autor: Waldemar Świerzy,
copyright: Kreacja Pro.

Jan III Sobieski, autor: Waldemar Świerzy,
copyright: Kreacja Pro.

Stanisław August Poniatowski, autor:
Waldemar Świerzy, copyright: Kreacja
Pro.

Początkowo malowanie szło dobrze, po namalowaniu dwudziestu czterech postaci wydano nawet kalendarz ścienny z dwunastoma na 2008 rok. Potem jednak nastąpiła kilkuletnia przerwa w realizowaniu tego wielkiego przedsięwzięcia. Zbliżający się do osiemdziesiątki Waldemar Świerzy zaczął się obawiać, czy danym mu będzie ukończyć rozpoczęte dzieło. W końcu jednak udało się pokonać kłopoty i Profesor mógł kontynuować pracę, lecz wówczas spadł, w czasie przygotowania wystawy swych plakatów w Sopocie, z drabiny i złamał bark. To złamanie mogło oznaczać zakończenie jego artystycznej kariery. Profesor jednak się nie poddał i po kilkumiesięcznej intensywnej rehabilitacji okazało się, że nie tylko powrócił do dawnej formy ale też – jak stwierdzili znawcy – kolejne portrety, poczynając od królowej Jadwigi, były jeszcze lepsze. Malował je szybciej, odważniej i z większą pasją. Gdy pozostali do namalowania już tylko dwaj

ostatni władcy dopadła Profesora nieuleczalna choroba i miał udać się do szpitala. Ale jak przystało na solidnego człowieka, zdołał przed tym dokończyć dzieło życia i dopiero potem zgłosił się do szpitala, w którym zmarł w kilka dni później 27 listopada 2013 r., już po namalowaniu ostatniego 49 władcy Polski króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Prof. Waldemar Świerzy

W dniu 18 maja 2015, już po śmierci Waldemara Świerzego, na Zamku Królewskim w Warszawie doszło do wernisażu wspaniale

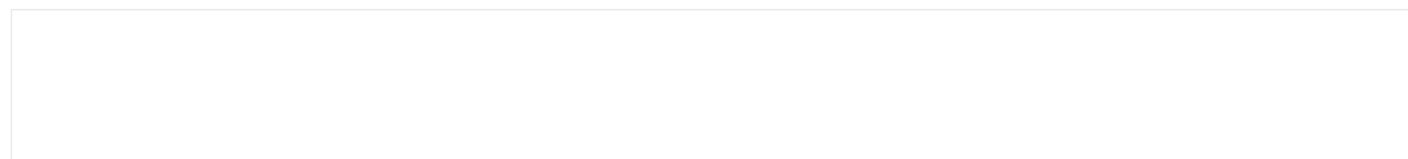
przygotowanej wystawy, której towarzyszył pięknie wydany album ***Nowy poczet władców Polski . Waldemar Świerzy kontra Jan Matejko***. Wystawy na której obok siebie zaprezentowano oba poczty z odpowiednimi opisami.

Mamy więc teraz w Polsce dwa poczty władców, niekompletny 44 osobowy „krzepiący serca” Polaków – Jana Matejki i kompletny z psychologicznymi, opartymi na współczesnej wiedzy historycznej 49 portretami władców – Waldemara Świerzego.

Po Warszawie wystawa trafiła do Wrocławia. Miłośnicy historii i portretu będą ją mogli zobaczyć do 25 lutego 2018 r.

Wrocław, Muzeum Miejskie, Pałac Królewski, od 8 sierpnia 2017 r. do 25 lutego 2018 r.

Mecenasem Kolekcji jest PKO Bank Polski.

Za udostępnienie fotografii wizerunków władców Polski autorstwa Waldemara Świerzego dziękujemy Kreacji Pro (www.kreacjapro.eu).

Redakcja